

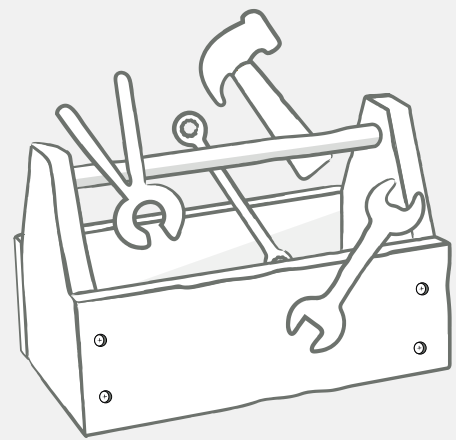
PUSSELFAMILJEN

NPF – Anpassningar i skolan

CENTRAL KOHERENS - Sammanhangsförståelse

SVÅRIGHETER

- Hitta röd tråd i texter
- Förstå sammanhang på lektioner, fritids och raster
- Tolka metaforer, det blir ofta bokstavligt
- Se helheten, hakar upp sig på detaljer
- Överföra kunskap från en situation till en annan
- Förklara övergripande, sammanfatta

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Rak och ärlig kommunikation
- Ta ut nyckelbegrepp
- Erbjud summeringar
- Kategorisera och sortera information i tabeller
- Ställ öppna frågor mer konkret genom delfrågor, underrubriker eller svarsalternativ
- Dela upp större uppgifterna i flera mindre
- Skriftliga och tydliga instruktioner
- Checklistor

SVÅRIGHETER

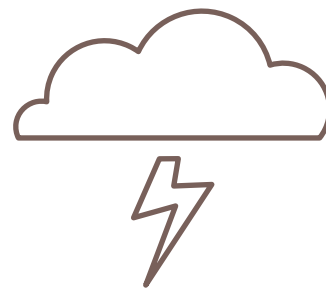
- Kommunera egna behov
- Inleda och avsluta samtal
- Ställa frågor för att sedan kunna lösa problem
- Sätta ord på känslor
- Läsa av och tolka sociala signaler
- Avgöra vad som är lämpligt att säga och göra
- Sätta sig in i och förstå andras perspektiv
- Missuppfattas och missuppfattar
- Anpassa samtalsämnen efter andra
- Föreställa sig hur något ska bli

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Ritprat
- Seriesamtal
- Sociala berättelser
- Sociala manus
- Samtalskort
- Schema med bilder
- Förberedelser med foton
- Tydliga roller vid grupparbeten
- Organiserade lekar och aktiviteter
- Vuxennärvaro
- Mindre sammanhang
- Hjälpa vid konflikthantering
- Hjälpa med att lösa problem

THEORY OF MIND

- Mentalisering

PERCEPTION

SVÅRIGHETER

Synintryck:

- Lysrör
- Miljöer med mycket stimuli (starka färger, mönster)
- Miljöer med många människor

Hörselintryck:

- Miljöer med mycket ljud
- Hantera vissa ljud (tickande klockor etc)
- Urskilja vad läraren säger när det finns bakgrundsljud

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Hörselkåpor/hörlurar
- Skärmar
- Bestämda platser (lektionssalar/matsal)
- Orienteringskarta över skolan/skolgården
- Keps/mössa/huva
- Solglasögon
- Gardiner

Känslintryck

- Ta i vissa material
- Ha på sig kläder som inte är mjuka
- Uppfatta smärta
- Känna av kyla och värme
- Hantera beröring
- Duscha

Lukt, smak, konsistens

- Vistas bland vissa dofter; matsal, idrott mm
- Uthärda dofter som kaffe, parfym mm
- Äta viss mat
- Äta blandad mat

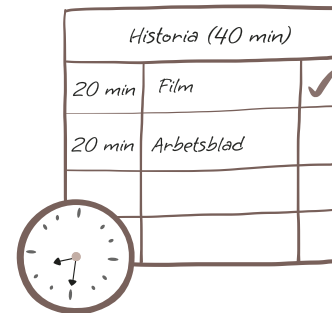
Kroppsuppfattning

- Skriva lagom hårt
- Hålla upp kroppen vid bänken
- Stänga dörrar lagom hårt
- Vässa pennan lagom hårt

- Möbeltassar
- Lunchlösningar (anpassad kost, annan plats, take-away-box)
- Låt eleven slippa duscha
- Olika pennor
- Stol med armstöd
- Ståbord
- Se över ljudmiljön
- Använd svart eller mörkblå whiteboardpenna

EXEKUTIVA FUNKTIONER

- Automatisering

SVÅRIGHETER

- Lära sig multiplikationstabellen
- Knyta skorna
- Läsa
- Göra flera saker samtidigt, tex lyssna och skriva

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Stödblad i matematik med tabeller, strategier och formler
- Extra tid
- Extra lästräning
- Hur-göra-listor
- Arbetsschema

FLEXIBILITET

SVÅRIGHETER

- Övergångar
- Anpassa sig efter andra
- Kompromissa
- Byta tankespår
- Svartvitt tänkande
- Möta nya miljöer eller människor
- Följa vad vuxna bestämmer
- Låta andra barn vara med och bestämma
- Visa intresse för nya saker
- Lösa problem

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Förbereda med visuellt stöd; fotografier, bilder
- Visuella samtalsmetoder som ritprat och seriesamtal
- Skalor
- Plus eller minuslistor

MINNE

SVÅRIGHETER

- Komma ihåg saker till skolan/hem från skolan
- Hålla ordning på saker
- Följa instruktioner
- Hålla information i huvudet
- Matematik
- Läsning
- Språk

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Individanpassade instruktioner
- Filmade genomgångar
- Powerpoints
- Färgkodning av material
- Listor
- Visuellt stöd, scheman
- Muntliga prov
- Miniräknare

PLANERA/ORGANISERA

ANPASSNINGAR

SVÅRIGHETER

- Skapa struktur
- Veta i vilken ordning något ska göras
- Bryta ner stora uppgifter
- Komma igång
- Avsluta
- Problemlösning

- Tydliggörande pedagogik
- Stöd att komma igång
- Delmål
- Färgkodning
- Planeringskalender
- Bryta ner uppgifter
- Visuellt arbetschema, listor eller bilder
- Avstämningar
- Tidshjälpmiddel
- Rutiner

UPPMÄRKSAMHET/KONCENTRATION

SVÅRIGHETER

- Stava
- Lyssna
- Filtrera yttre stimuli
- Bli klar
- Uppfatta hela samtal
- Hålla röd tråd
- Gör annat
- Uppfatta och följa instruktioner
- Tappa bort sig i uppgifter
- Skifta uppmärksamhet till ny uppgift

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Placering i klassrummet
- Skärmar
- Hörlurar/öronproppar/hörselskydd
- Pauser
- Pill-saker
- Fysisk aktivitet
- Bryt ner uppgifter

TIDSUPPFATTNING

SVÅRIGHETER

- Bedöma hur lång tid något tar
- Upplevelse av tid
- Anpassa sin tid efter andra
- Skynda sig
- Tidsbegrepp
- Fördela sin tid
- Passa tider

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Tidshjälpmedel: timetimer, timstock
- Påminnelser i mobilen
- Hjälp med tidsplanering
- Extra tid att genomföra uppgifter
- Kalender
- Tidslinjer

IMPULSKONTROLL

SVÅRIGHETER

- Hålla tillbaka verbala impulser
- Hålla tillbaka impulser att göra något olämpligt/ogenomtänkt
- Vänta
- Prata rakt ut
- Känsloregering
- Ignorera saker

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Undvik väntan och köer
- Vänta-aktiviteter
- Identifiera och minska triggers
- Lista på saker man kan göra när man är klar
- Påminnelserapp på bänken
- Kom överens med eleverna hur ni ska hantera olika situationer
- Kom överens om reträttplats där eleven kan lugna ned sig

AKTIVITETSREGLERING

SVÅRIGHETER

- Svårigheter
- Reglera aktivitetsnivå (högvarv/lågvarv)
- Vara lagom
- Sitta still
- Lyssna
- Komma igång
- Avsluta

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Något att pilla med
- Rörelsepåuser
- Energipåfyllning (frukt, smörgås etc)
- Tydligt, visuellt arbetsschema
- Tidshjälpmiddel

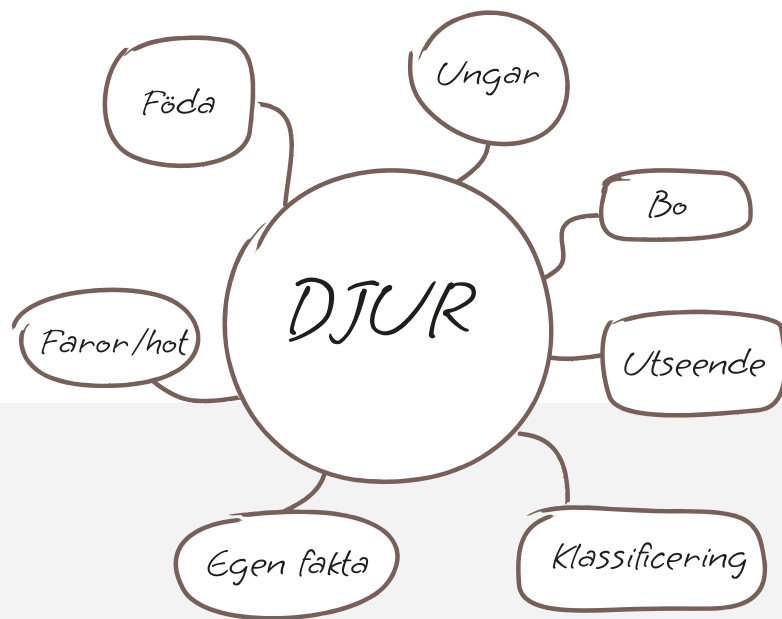
SPRÅK

SVÅRIGHETER

- Bearbeta och förstå instruktioner
- Delta i samtal
- Be om hjälp
- Formulera sig
- Läsa och skriva
- Ordförråd
- Språkljud
- Ordföljd
- Läsa och skriva

ANPASSNINGAR

- Tydliggörande pedagogik
- Visuellt stöd
- Förstärk tal med bilder
- Använd vardagliga ord och korta meningar
- Tankekartor
- Börja-meningar
- Talsyntes
- Inlästa läromedel

Källor

Autism och adhd i skolan – handbok i tydliggörande pedagogik (Sjölund, Jahn, Lindgren, Reuterswärd)

Inkluderingskompetens (Jensen, L.)

Specialpedagogik i skola och klassrum – skolutveckling med Kollen-modellen (Lindgren, Edfelt, Camnert, Leife)

Skolkompassen (Sjölund & Henrikson)